

**ПІДГОТОВКА ЛІКАРІВ З ПИТАНЬ ВІЙСЬКОВО-ЛІКАРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ:
ЗАЛУЧЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО БЕЗПЕРЕРВНОГО
ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ**

Н.Д. Козак¹, О.В. Рудинський¹, Д.І. Мірошниченко², Д.О. Козак¹

¹Українська військово-медична академія, м. Київ, Україна

²Центральна військово-лікарська комісія Збройних Сил України, м. Київ, Україна

Вступ. У статті розглянуто питання організації та здійснення підготовки (перепідготовки) лікарів в системі безперервного професійного розвитку на циклі тематичного удосконалення "Військово-лікарська експертиза" в Українській військово-медичній академії.

Мета. Висвітлити питання організації та здійснення навчання в Українській військово-медичній академії на циклі тематичного удосконалення "Військово-лікарська експертиза" в системі безперервного професійного розвитку лікарів.

Матеріали та методи. Дослідження проведене із застосуванням таких теоретичних методів: системного аналізу і синтезу, індукції та дедукції, порівняння, узагальнення, систематизації й абстрагування.

Результати. На теперішній час отримано досвід проведення двох циклів тематичного удосконалення "Військово-лікарська експертиза" за оновленою програмою (з урахуванням актуальних змін наказу Міністерства оборони України № 402 від 14.08.2008 "Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України" та наказу Міністерства оборони України № 262 від 27.04.2024 "Про затвердження Змін до Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України"). У період з 13.05.2024 по 24.05.2024 пройшли підготовку (перепідготовку) 160 військовослужбовці та 13 працівників Збройних Сил України. У період з 20.05.2024 по 31.05.2024 пройшли підготовку 301 особа – це лікарі, які є головами, заступниками голів та членами військово-лікарських комісій при територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки, гарнізонних та госпітальних військово-лікарських комісій з усіх регіонів України.

Висновки. Підготовка (перепідготовка) лікарів голів та членів військово-лікарських комісій здійснюється в Українській військово-медичній академії на циклі тематичного удосконалення "Військово-лікарська експертиза" в системі безперервного професійного розвитку медичних фахівців з залученням провідних спеціалістів зі складу Центральної військово-лікарської комісії Збройних Сил України за дистанційною формою навчання (в режимі онлайн). Академія спроможна виконати завдання, поставлене керівництвом Збройних Сил України та Міністерства оборони України щодо підготовки (перепідготовки) лікарів членів військово-лікарських комісій при територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки та для лікарів, членів регіональних, гарнізонних та госпітальних військово-лікарських комісій.

Ключові слова: військово-лікарська комісія, тематичне удосконалення, Українська військово-медична академія, військово-лікарська експертиза, дистанційне навчання, безперервний професійний розвиток.

Вступ. Повномасштабна війна російської федерації проти України, що розпочалась 24.02.2022, потребувала негайних заходів щодо забезпечення оборони держави, підтримання бойової і мобілізаційної готовності Збройних Сил України та інших військових формувань. Указом від 24 лютого 2022 року № 65/2022 "Про загальну мобілізацію" (Указ Президента України затверджено Законом України від 3 березня 2022 року № 2105-IX) [1] головам обласних державних адміністрацій визначено завдання забезпечити створення та роботу обласних, районних та міських медичних комісій.

Посилення сил оборони України спричинило зростання кількості громадян, яким необхідно проходити військово-лікарську експертизу, що негайно призвело до збільшення навантаження на співробітників військово-лікарських комісій (далі – ВЛК) в рази. Також, в ході відсічі військової агресії у

зв'язку з отриманнями поранень, травм тощо проблемні питання в частині, що стосується організації проведення та проходження військово-лікарської експертизи, тільки посилились. За висновками експертів [2, 3] система ВЛК не відповідала викликам війни, була занадто бюрократичною (черги, паперове подання документів, ризик корупції тощо), а тому потребувала негайних змін. На початку 2023 року було сформовано робочу групу, до якої увійшли дотичні міністерства, парламентські комітети, представники Збройних Сил України та ГО "Принцип".

Мета. Висвітлення питання організації та здійснення навчального процесу в Українській військово-медичній академії на циклі тематичного удосконалення "Військово-лікарська експертиза" лікарів – голів та особового складу членів військово-лікарських комісій при територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки (далі

- ТЦК та СП) та для членів регіональних, гарнізонних та госпітальних військово-лікарських комісій.

Матеріали та методи дослідження. Дослідження проведене із застосуванням таких теоретичних методів: системного аналізу і синтезу, індукції та дедукції, порівняння, узагальнення, систематизації й абстрагування.

Результати дослідження та їх обговорення. За результатами вивчення недоліків в організації проходження військово-лікарської експертизи, опитування військовослужбовців, працівників ВЛК державні експерти визначили основні проблемні питання, що потребували негайного усунення, та сформували дорожню карту змін системи ВЛК, що включали широке коло питань, а саме: організаційних, юридичних, кадрових, цифрових тощо. Метою таких змін було визначено забезпечити швидке та зручне проходження ВЛК, створення нових та, в окремих випадках, декількох ВЛК при одному ТЦК та СП для різних категорій військовозобов'язаних для розширення та розвантаження пропускнуої спроможності системи ВЛК.

Терміново були прийняті невідкладні заходи: запроваджено електронну чергу на ВЛК (електронний запис дозволив впорядкувати процес); впроваджено електронний документообіг між суб'єктами системи, що працюють для військових (військовими частинами, центрами комплектування, медичними закладами, соціальними інституціями тощо).

16 березня 2024 року у Комітеті з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів відбулося засідання "круглого столу" на тему: "Стан реформування системи медико-соціальної експертизи та військово-лікарських комісій: концептуальні зміни". Представники Уряду, зокрема, відзначили розвантаження та розширення пропускнуої спроможності ВЛК. Якщо до повномасштабної війни ВЛК розташовувалися лише у військових закладах, то тепер обстеження проводяться ще і в цивільних закладах охорони здоров'я. Таким чином кількість ВЛК фактично збільшено вдвічі (залучено 819 цивільних медичних закладів, 335 із них – для огляду діючих військовослужбовців) [2].

Також експертне середовище висувало обґрунтовані зауваження до наказу Міністерства оборони України від 14 серпня 2008 року № 402 "Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України" [4]. З урахуванням зауважень і пропозицій

вносились зміни до Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України. Було видано наступні накази Міністерства оборони України: № 457 від 08 серпня 2023 року "Про затвердження Змін до Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України"; № 490 від 18 серпня 2023 "Про затвердження Змін до Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України" та № 262 від 27 квітня 2024 "Про затвердження Змін до Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України" [5]. Ця робота постійно тривала і продовжується на сьогоднішній день.

Відповідно до наказу Міністерства оборони України від 14 серпня 2008 року № 402 "Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України", із змінами – головою позаштатної постійно діючої ВЛК призначається лікар, який пройшов тематичне удосконалення (підготовку) з питань військово-лікарської експертизи або має досвід виконання обов'язків у складі військово-лікарських комісій не менше одного року.

Таким чином, питання здійснення підготовки (перепідготовки) лікарів членів ВЛК при ТЦК та СП та для лікарів, членів регіональних, гарнізонних та госпітальних ВЛК є надзвичайно актуальним і на часі.

З метою забезпечення проходження тематичного удосконалення з питань військово-лікарської експертизи, підвищення інформованості особового складу членів ВЛК при ТЦК та СП та для членів регіональних, гарнізонних та госпітальних ВЛК про актуальні зміни в наказі Міністерства оборони України від 14 серпня 2008 року № 402 "Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України" та зважаючи на набрання чинності наказу Міністерства оборони України № 262 від 27.04.2024 року "Про затвердження Змін до Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України" (далі – Положення) керівництвом Збройних Сил України та Міністерства оборони України Українській військово-медичній академії було поставлено завдання стосовно забезпечення підготовки (перепідготовки) лікарів членів ВЛК при ТЦК та СП та для лікарів, членів регіональних, гарнізонних та госпітальних ВЛК (з урахуванням Положення).

У найкоротший термін співробітниками кафедри військової терапії факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації Української військово-медичної академії, за

участю головного терапевта Збройних Сил України, кандидата медичних наук, полковника медичної служби Дяченка В.В. та провідних фахівців Центральної військово-лікарської комісії Збройних Сил України (далі – ЦВЛК), була підготовлена оновлена навчальна програма тематичного удосконалення “Військово-лікарська експертиза” (далі – ТУ “Військово-лікарська експертиза”).

Програмою передбачено 90 навчальних годин. Контингент слухачів, які можуть бути залучені на навчання: лікарі, які закінчили інтернатуру за однією з лікарських спеціальностей, крім спеціальностей, медико-профілактичного, лабораторного, медико-психологічного профілю та фармацевтичних спеціальностей. Навчання організоване за дистанційною формою в режимі онлайн, у відповідності до вимог безперервного професійного розвитку у сфері охорони здоров'я, встановлених постановою Кабінету Міністрів України від 14 липня 2021 року № 725 “Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників” [6].

Метою навчання лікарів на ТУ “Військово-лікарська експертиза” є удосконалення їх теоретичних знань та практичних навичок з питань організації військово-лікарської експертизи у Збройних Силах України, методології медичного огляду та винесення експертних висновків, встановлення причинно-наслідкового зв'язку поранень та захворювань з військовою службою та її особливими умовами; знання керівних документів, які регламентують порядок військово-лікарської експертизи у Збройних Силах України, тощо. Темі занять, що зазначені в навчальній програмі, опрацьовувались спільно з провідними фахівцями ЦВЛК. Навчальна програма циклу ТУ “Військово-лікарська експертиза” затверджена командувачем Медичних сил Збройних Сил України.

У ході навчання розглядаються наступні сім тем (модулів), а саме:

У першому модулі навчальної програми вищевказаного циклу висвітлюються основи організації військово-лікарської експертизи у Збройних Силах України, а саме: загальні положення, органи військово-лікарської експертизи (загальні положення, штатні ВЛК, позаштатні постійно діючі ВЛК, позаштатні тимчасово діючі ВЛК). Також, висвітлюється Порядок подання та розгляду звернень штатними ВЛК. Другий навчальний модуль присвячується проблематиці медичного

огляду у Збройних Силах України. Розглядаються наступні основні навчальні питання: загальні положення щодо порядку медичного огляду ВЛК у Збройних Силах України. Порядок медичного огляду ВЛК військовослужбовців у мирний час та в умовах особливого періоду.

Третій навчальний модуль присвячується питанням медичного огляду окремих категорій військовослужбовців. Розглядаються: порядок медичного огляду кандидатів на навчання у вищі військові навчальні заклади, військовослужбовців для служби у спецпідрозділах, Десантно-штурмових військах, на підводних човнах, надводних кораблях, в морській піхоті Військово-Морських Сил Збройних Сил України, спеціальних спорудах, до підводного керування танків, до роботи з джерелами іонізуючого випромінювання, компонентами ракетного палива, джерелами електромагнітних полів, лазерного випромінювання, мікроорганізмами I-II груп патогенності, особливо небезпечними інфекційними хворобами, до відряджень за кордон у Міністерстві оборони України у мирний час та в умовах особливого періоду. Також висвітлюються додаткові вимоги до стану здоров'я зазначених кандидатів тощо.

У четвертому модулі розглядаються питання медичного огляду призовників, військовозобов'язаних, резервістів. Детально розглядається: організація медичного огляду призовників, військовозобов'язаних, резервістів, громадян, які призиваються на військову службу за призовом офіцерського складу, обов'язки посадових осіб до початку та під час роботи призовної комісії, медична документація при проведенні огляду. оцінка стану здоров'я призовників, резервістів та мобілізованих, постанови про придатність до військової служби, додаткові вимоги до стану здоров'я, порядок медичного огляду призовників, військовозобов'язаних, резервістів, осіб, які приймаються (призиваються) військову службу за призивом офіцерського складу в умовах особливого періоду та в умовах дії правового режиму воєнного часу.

П'ятий модуль присвячений питанням встановлення причинного зв'язку захворювань у військовослужбовців. Розглядаються: принципи встановлення причинного зв'язку захворювань, травм (поранень, контузій, каліцтв) військовослужбовців, військовозобов'язаних, резервістів, осіб, звільнених з військової служби, а також причинного зв'язку захворювань, травм (поранень, контузій,

каліцтв), які призвели до смерті військовослужбовців, осіб, звільнених з військової служби тощо.

Шостий навчальний модуль присвячується прийняттю постанов ВЛК та порядку їх оформлення. Розглядаються наступні навчальні питання: порядок приймання постанов ВЛК та їх зміст, порядок оформлення постанов ВЛК. Порядок оформлення медичної документації при проведенні військово-лікарської експертизи: свідоцтво про хворобу, довідка ВЛК, книга протоколів засідань військово-лікарської комісії, довідка про обставини травми, висновок лікаря, акт дослідження стану здоров'я, картка обстеження та медичного огляду, картка медичного огляду кандидата у вищих військових навчальних закладах, протокол засідань штатної ВЛК.

Постанови ВЛК приймаються на підставі Розкладу хвороб, станів та фізичних вад, що визначають ступінь придатності до військової служби (далі – розклад хвороб). Розклад хвороб розроблений відповідно до вимог Міжнародної статистичної класифікації хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я 10-го перегляду.

У сьомому навчальному модулі розглядаються наступні навчальні питання: розклад хвороб та пояснення щодо застосування його статей при захворюваннях серцево-судинної системи, системи органів дихання, нирок, органів травлення, кровотворення, ендокринних залоз, захворюваннях суглобів ревматичного та неревматичного походження, природжених вадах, пухлинних захворюваннях, а також при інфекційних, неврологічних, психічних захворюваннях, після хірургічного втручання. Розглядаються додаткові вимоги до стану здоров'я певних кандидатів, тощо.

Програмою передбачено заключне тестування, в ході якого слухачі, що пройшли повний курс навчання та успішно склали тести, отримують посвідчення встановленого зразка про тематичне підвищення кваліфікації відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 22.02.2019 № 446 “Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів” (зі змінами), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25 березня 2019 р. за № 293/33264 [7]. Таким чином, підвищення кваліфікації за дистанційною формою навчання у закладах (на факультетах) післядипломної освіти у кількісному еквіваленті (2 тижні навчання) оцінюється у 50 балів.

На теперішній час отримано досвід проведення двох циклів тематичного

удосконалення за оновленою програмою ТУ “Військово-лікарська експертиза” за дистанційною формою навчання.

У період з 13.05.2024 по 24.05.2024 пройшли підготовку (перепідготовку) 160 військовослужбовців та 13 працівників Збройних Сил України.

У період з 20.05.2024 по 31.05.2024 були зараховані та пройшли підготовку 301 особа. Останні були лікарями, які є головами, заступниками голів та членами військово-лікарських комісій при ТЦК та СП, гарнізонних та госпітальних ВЛК з усіх регіонів України. Треба зазначити, що 28 осіб не склали заключне тестування і не були атестовані.

Таким чином, впродовж травня поточного року виконали навчальну програму та успішно склали заключне тестування всього 461 особа.

Перевагами впровадження циклів ТУ “Військово-лікарська експертиза” в режимі онлайн в системі післядипломної освіти для лікарів за досвідом перших циклів є надання лікареві можливості вибору у швидкості та послідовності вивчення та сприйнятті матеріалу в його власному ритмі та гнучкій формі, що безумовно є перевагою в умовах війни. Такий підхід дозволяє в повній мірі індивідуалізувати процес навчання відповідно до потреб і можливостей слухачів та їх професійної завантаженості.

Було дуже важливо отримати зворотній зв'язок від слухачів в режимі “питання-відповідь”, що є запорукою подальшого удосконалення навчальних матеріалів та навчального процесу в цілому.

В Академії опрацьований “Календарний графік додаткового навчання особового складу членів військово-лікарських комісій при ТЦК та СП, гарнізонних та госпітальних військово-лікарських комісій в Українській військово-медичній академії на період травень-грудень 2024 року”.

До кінця 2024 року під час 4-х навчальних сесій на циклі ТУ “Військово-лікарська експертиза” Академія спроможна провчити ще понад 1000 осіб.

Висновки

1. Підготовка (перепідготовка) лікарів голів та членів військово-лікарських комісій (з урахуванням актуальних змін наказу Міністерства оборони України № 402 від 14.08.2008 “Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України” та наказу Міністерства оборони України № 262 від 27.04.2024 “Про затвердження Змін до Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України”) здійснюється в Академії в

системі безперервного професійного розвитку медичних фахівців з залученням провідних спеціалістів зі складу Центральної військово-лікарської комісії Збройних Сил України за дистанційною формою навчання (в режимі онлайн).

2. Протягом травня 2024 на циклі ТУ “Військово-лікарська експертиза” провчилася 461 особа.

Література

1. Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 65/2022 “Про загальну мобілізацію” [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/652022-41653>

2. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://komspip.rada.gov.ua/news/main_news/76836.html

3. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://poltava.to/news/72880/>

4. Наказ Міністра оборони України № 402 від 14.08. 2008 р. зі змінами “Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу у Збройних Силах України”. – Київ: “Варта”, 2009. – 426 с.

5. Наказ Міністра оборони України № 262 від 27.04.2024 “Про затвердження Змін до Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України”. [Електронний ресурс] – Режим

3. Академія спроможна виконати завдання, поставлене керівництвом Збройних Сил України та Міністерства оборони України щодо підготовки (перепідготовки) лікарів членів ВЛК при ТЦК та СП та для лікарів, членів регіональних, гарнізонних та госпітальних ВЛК.

доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0616-24#n4>

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.07.2021 № 725 “Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників” [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-sistemu-bezperernogo-profesijnogo-rozvitku-medichnih-ta-farmaceutichnih-pracivnikiv-725-140721>

7. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 22.02.2019 № 446 “Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів” [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-22022019--446-dejaki-pitannja-bezperernogo-profesijnogo-rozvitku-likariv>

References

1. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24 lyutoho 2022 roku № 65/2022 “Pro zahal'nu mobilizatsiyu” [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <https://www.president.gov.ua/documents/652022-41653> [in Ukrainian].

2. [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: https://komspip.rada.gov.ua/news/main_news/76836.html [in Ukrainian].

3. [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <https://poltava.to/news/72880/> [in Ukrainian].

4. Nakaz Ministra oborony Ukrainy № 402 vid 14.08. 2008 r. zi zminamy “Pro zatverdzhennya Polozhennya pro viys'kovo-likars'ku ekspertyzu u Zbroynykh Sylakh Ukrainy”. – Kyiv: “Varta”, 2009. – 426 s.

5. Nakaz Ministra oborony Ukrainy № 262 vid 27.04.2024 “Pro zatverdzhennya Zmin do Polozhennya pro viys'kovo-likars'ku ekspertyzu v Zbroynykh Sylakh Ukrainy”. [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0616-24#n4> [in Ukrainian].

6. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14.07.2021 № 725 “ Pro zatverdzhennia Polozhennia pro systemu bezperernogo profesiinogo rozvytku medychnykh ta farmatsevtichnykh pratsivnykiv” [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of July 14, 2021 № 725 “ On approval of the system of continuing professional development of medical and pharmaceutical workers”]. (n.d.). kmu.gov.ua. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-sistemu-bezperernogo-profesijnogo-rozvitku-medichnih-ta-farmaceutichnih-pracivnikiv-725-140721> [in Ukrainian].

7. Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 22.02.2019 № 446 “Deiaki pytannia bezperernogo profesiinogo rozvytku likariv” [Order of the Ministry of Health of Ukraine of February 22, 2019 № 446 “Some issues of continuous professional development of doctors”]. (n.d.). moz.gov.ua. Retrieved from <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-22022019--446-dejaki-pitannja-bezperernogo-profesijnogo-rozvitku-likariv> [in Ukrainian].

TRAINING OF DOCTORS ON MILITARY MEDICAL EXPERTISE: ENHANCING DISTANCE LEARNING OPPORTUNITIES FOR CONTINUOUS PROFESSIONAL DEVELOPMENT

N.D. Kozak¹, O.V. Rudynskyi¹, D.I. Miroshnychenko², D.O. Kozak¹

¹Ukrainian Military Medical Academy, Kyiv, Ukraine

²Central military medical commission of the Armed Forces of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Introduction. The article examines the issue of organization and implementation of training (retraining) of doctors in the system of continuous professional development at the thematic improvement cycle «Military medical examination» at the Ukrainian Military Medical Academy.

Purpose. To highlight the issue of organization and implementation of training at the Ukrainian Military Medical Academy on the cycle of thematic improvement «Military medical examination» in the system of continuous professional development of doctors.

Materials and methods. The research was carried out using the following theoretical methods: system analysis and synthesis, induction and deduction, comparison, generalization, systematization and abstraction.

Results. To date, experience has been gained in conducting two cycles of thematic improvement «Military Medical Examination» under the updated program (taking into account the current changes in the Order of the Ministry of Defense of Ukraine No. 402 dated 14.08.2008 «On Approval of the Regulations on Military Medical Examination in the Armed Forces of Ukraine» and the Order of the Ministry of Defense of Ukraine No. 262 dated 27.04.2024 «On Approval of Amendments to the Regulations on Military Medical Examination in the Armed Forces of Ukraine»). In the period from 13.05.2024 to 24.05.2024, 160 military men and 13 employees of the Armed Forces of Ukraine were trained (retrained). In the period from 20.05.2024 to 31.05.2024, 301 people were trained - these were doctors who are chairmen, deputy chairmen and members of military medical commissions at territorial recruitment and social support centers, garrison and hospital military medical commissions from all regions of Ukraine.

Conclusions. Training (retraining) of doctors, chairmen and members of military medical commissions is carried out at the Ukrainian Military Medical Academy on the cycle of thematic improvement «Military medical examination» in the system of continuous professional development of medical specialists with the involvement of leading specialists from the Central Military Medical Commission of the Armed Forces of Ukraine by distance learning (online). The Academy is able to fulfill the task set by the leadership of the Armed Forces of Ukraine and the Ministry of Defense of Ukraine regarding the training (retraining) of doctors, members of military medical commissions at territorial recruitment and social support centers and for doctors, members of regional, garrison and hospital military medical commissions.

Key words: military medical commission, thematic improvement, Ukrainian military medical academy, military medical examination, distance learning, continuous professional development.

Конфлікт інтересів відсутній.

Conflicts of interest: authors have no conflict of interest to declare.

Відомості про авторів:

Козак Н.Д. ^{A, E, F} – полковник медичної служби, доктор медичних наук, професор, начальник факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації Української військово-медичної академії.

Рудинський О.В. ^{B, C, D, E} – полковник медичної служби, кандидат медичних наук, заступник начальника факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації Української військово-медичної академії з навчальної та наукової роботи – начальник навчальної частини.

Мірошніченко Д.І. ^{B, E} – полковник медичної служби, начальника комісії – голова військово-лікарської комісії Центральної військово-лікарської комісії Збройних Сил України.

Козак Д.О. ^{D, E} – викладач кафедри військової фармації Української військово-медичної академії.

A – концепція та дизайн дослідження; B – збір даних; C – аналіз та інтерпретація даних; D – написання статті; E – редагування статті; F – остаточне затвердження статті.

Information about the authors:

Kozak N.D. ^{A, E, F} – colonel of medical service, Doctor of medical sciences, professor, head of the faculty of retraining and advanced training of the Ukrainian Military Medical Academy, e-mail: kozaknd@ukr.net

Rudynskyi O.V. ^{B, C, D, E} – colonel of medical service, Ph.D., deputy head of the Faculty of retraining and advanced training of the Ukrainian Military Medical Academy for educational and scientific work - head of the educational unit, e-mail: rudynskyi@ukr.net

Miroshnychenko D.I. ^{B, E} – colonel of medical service, head of the commission – head of the military medical commission of the Central military medical commission of the Armed Forces of Ukraine.

Kozak D.O. ^{D, E} – lecturer at the Department of Military Pharmacy of the Ukrainian Military Medical Academy.

A – research concept and design; B – collection and/or assembly of data; C – data analysis and interpretation; D – writing the article; E – critical revision of the article; F – final approval of the article.

Адреса для листування: вул. князів Острозьких, 45/1, буд. 33, м. Київ 01015

